

Sayfalar Arasında Unutulmuş Bir Edip ve Muharrir: Münir Süleyman Çapanoğlu Hayatı ve Eserleri

The Life and Legacy of Münir Süleyman Çapanoğlu: A Forgotten Literary and Journalistic Pioneer

Öz

Şaban BIYIKLI*

*Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
saban.biyikli@marmara.edu.tr,
ORCID: 0000-0001-5408-1908
ROR ID: ror.org/02ksqwq67

Gönderilme Tarihi / Received Date

29.01.2025

Kabul Tarihi / Accepted Date

08.03.2025

Yayın Tarihi / Publication Date

21.03.2025

Atıf/Citation: Biyıklı, Ş. (2025).

Sayfalar Arasında Unutulmuş Bir Edip ve
Muharrir: Münir Süleyman Çapanoğlu Hayatı
ve Eserleri

Dil ve Edebiyat Araştırmaları, 31, 1-16

doi.org/10.30767/diledeara.1629272

Hakem Değerlendirmesi:

İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körlеме.

Çıkar Çatışması:

Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek:

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review:

Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest:

The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support:

The author declared that this study has received no financial support

Dil ve Edebiyat Araştırmaları

Dergimizde yayımlanan makalelerin telif hakları
dergimize ait olup CC-BY-NC-ND lisansına uygun
olarak açık erişim olarak yayımlanmaktadır.

Language and Literature Studies

The copyright of the articles published in our journal
belongs to our journal and is published as open
access in accordance with CC-BY-NC-ND licenses.

tded.org.tr | 2025

Münir Süleyman Çapanoğlu, 20. yüzyıl Türk basınının önde gelen isimlerinden biridir. Meslek yaşamında muhabirlikten gazeteciliğin her kademesine kadar pek çok rol üstlenmiş, altmış yılı aşkın kariyeri boyunca dönemin önemli gazete ve dergilerinde eserler vermiştir. Çapanoğlu'nun basın tarihi ve İstanbul folkloru üzerine yazıları, yalnızca kaynak değerinde olmakla kalmayıp, birçok tarihî ve kültürel şahsiyeti unutulmaktan kurtarmayı amaçlamıştır. Kaleme aldığı biyografi ve gözlemlerle, dönemin basın emekçilerinin yanı sıra İstanbul'un kendine has karakterlerini de kayıt altına almıştır.

Kendi hayat hikâyesini kaleme almaktan kaçınan Çapanoğlu, serazat bir hayata tutkusunu mesleki özgürlüğüne yansıtmış, gazetecilikteki ilkeleriyle Ahmed Rasim'in izinden gitmiştir. Zengin edebî hayatı boyunca roman, hikâye, şiir, biyografi ve tarih türlerinde eserler vermiş; aynı zamanda mizahi ve edebî kimliğini koruyan pek çok müstear isimle yazmıştır. Geniş bir entelektüel birikim ve İstanbul sevgisiyle yoğrulmuş yazılarında şehrin gündelik yaşamını ve folklorunu detaylı biçimde ele almıştır. Münir Süleyman Çapanoğlu, İstanbul'un basın ve kültür tarihine kayda değer katkılarda bulunmuş, ardında önemli bir iz bırakmıştır.

Anahtar kelimeler: Basın tarihi, Münir Süleyman Çapanoğlu, Ahmed Rasim, İstanbul, şehir hayatı

Abstract

Münir Süleyman Çapanoğlu was one of the prominent figures in 20th-century Turkish journalism, holding various roles from reporter to editor throughout his career. Spanning over six decades, his contributions appeared in many leading newspapers and magazines of his time. His works on the history of journalism and Istanbul's folklore serve as invaluable resources, striving to preserve the memory of significant historical and cultural figures. His biographical writings and observations documented not only prominent journalists but also the unsung contributors of the press and unique personalities of Istanbul.

While Çapanoğlu refrained from writing his own biography, his passion for an unrestrained lifestyle was reflected in his professional ethos, following in the footsteps of his mentor, Ahmed Rasim. Throughout his prolific career, he produced novels, short stories, poetry, biographies, and historical analyses, often using various pseudonyms to preserve his humorous and literary persona. Infused with a deep intellectual foundation and a love for Istanbul, his writings captured the essence of the city's everyday life and cultural heritage. Münir Süleyman Çapanoğlu made an indelible mark on Istanbul's press and cultural history, leaving behind a legacy that continues to inspire.

Keywords: History of press, Minis Süleyman Çapanoğlu, Ahmed Rasim, İstanbul, city life

Giriş

Yirminci yüzyıl Türk basınının önde gelen isimlerinden Münir Süleyman Çapanoğlu, muhabir ve musahhahlikten başlayarak gazeteciliğin hemen her kademesinde görev almıştır. Altmış yılı aşan meslek hayatında döneminin önemli gazete ve dergilerinin çoğunda yazmış, bu süre zarfında birçok kitaba imza atmıştır. Onun basın tarihiyle alakalı kitapları, halen önemli kaynaklar arasındadır, bu alanla ilgili çok sayıda yazısı ise aynı kıvrakta olduğu iddia edilebilecek İstanbul yaşayışı ve folkloru ile ilgili yazılarının tamamı gibi gazete ve dergi sayfalarında gün ışığına çıkmayı beklemektedir. Çapanoğlu, yazı hayatında üstadım ve pirim dediği Ahmed Rasim'i izlemiştir. Ahmed Rasim gibi, edebiyattan ilmî ve tarihî konulara, Türk musikisi ve sahne sanatlarından mizaha kadar çok geniş bir yelpazede kalem oynatmıştır. Özellikle de Türk basını ve İstanbul kültürünü yazma konusundaki gayreti ile Ahmed Rasim'in açtığı yolda ilerlemiştir.

Çapanoğlu'nun bu tür yazılarına iki önemli prensibin egemen olduğu sezilir: bu alanlarda tarihe mal olmuş isimleri nisyan köşesinden kurtarmak ve kendisinden sonraki araştırmacılara malzeme bırakmak. Bu sebeple Türk gazeteciliğinin öncü isimleri yanında matbaa işçileri, musahhah ve müvezziler gibi basının mutfağından mesleğe katkı sunanları da kayıtlara geçirmek konusunda çaba sarf etmiş, bunun gibi amatör hanende ve sazendelerden, meddahlar ve salon komiklerine ve hatta İstanbul'un nevi şahsına münhasır tiplerine aynı hassasiyeti göstermiştir. Nitekim o yazmamış olsaydı edebiyat ve sanat tarihimizin bazı önemli isimlerinin yanı sıra, bir zamanlar İstanbul yaşantısından birer kuyruklu yıldız gibi gelip geçen birçok şahıs hakkında daha az bilgimiz olacak ve bazılarında belki de haberimiz olmayacaktı.

Çapanoğlu meslek hayatı boyunca bu iki prensibin sevkiyle hareket etmiştir. Ömrünün kararlıkta geçirdiği son on yılında dahi meslektaşları ve diğer kültür adamları hakkında biyografiler hazırlamaya devam etmesi bunun bir göstergesidir. Ancak bu konuda gösterdiği gayret ve titizliği kendi hâl tercümesinin yazımı konusunda göstermemiş, belki de hiçbir zaman bunu yapması gerektiğini düşünmemiştir. Nitekim son yıllarında bu işi de başkalarıyla birlikte kendilerine belgeler hazırlamayı vazife edindiği müstakbel tarihçilerin gayretlerine emanet ettiğini gösteren işaretler vardır.¹ Maalesef henüz bu vazifenin yerine getirildiğini söyleme imkanına sahip değiliz. Okuduğunuz biyografi denemesi bu yolda atılmış bir ilk adımdır.

Doğumu ve Ailesi²

Münir Süleyman Çapanoğlu, Süleyman Tevfik Bey ve Zekiye Hanım'ın iki oğlundan³ ikincisi olarak İstanbul'da Beyazıt'a bağlı Soğanağa Mahallesi Yahnikapan Sokağı'nda⁴ bulunan bir konakta⁵ dünyaya geldi. Doğum tarihi H. 1310'dur. Biyografilerinde doğum tarihi olarak Rumi 1310

1 Son yıllarında babasının yazılarını dikte ettirdiği Cem Çapanoğlu yine bir gazeteci biyografisi üzerinde çalıştıkları bir gün babasının "Bakalım, ileride beni kim yazacak?" dediğini anlattı. Cem Çapanoğlu ile Etiler'deki evinde 11 Kasım 2022 tarihli görüşme. Babasıyla ilgili önemli belge ve bilgi ve hatıraları bizimle paylaşan Cem Çapanoğlu'na teşekkür ediyorum.

2 Çapanoğlu'nun baba tarafından soyu ile ilgili arşiv belgelerine Ali Birinci sayesinde ulaştım. Kendisine teşekkür ederim.

3 Çapanoğlu'nun Hulusi adlı ağabeyi henüz bebekken vefat etmiş ve Eyüp'teki aile kabristanına, Ahmed Hulusi Paşa'nın sofasına defnedilmiştir. Cem Çapanoğlu ile Etiler'deki evinde sohbet Aralık 2022.

4 Bu, Cem Çapanoğlu'nun babasından duyduğu adrestir. İstanbul Ansiklopedisi'nde "İstanbul'da Beyazıt'ta Camcı Ali Mahallesinde Yahnikapan Sokağı..." şeklindedir, (Koçu, 1965, s. 3734). Farklılık mahalle adlarının yıllar içinde değişmesinden kaynaklanıyor olmalıdır.

5 Çapanoğlu'nun doğduğu konak çocukken bir yangında kül olmuştur. Bu esnada evde olan Münir Süleyman evlerinde çalışan genç bir Rum kıızı battaniyeye sararak evden çıkarmış ancak kendisi alevler arasında kalarak can vermiştir.

yılıının karşılığı olan 1894 senesi verilse de Çapanoğlu'nun arşivinde bulunan tek sayfaya daktilo edilmiş kendisine ait bir biyografi taslağındaki 1310 sayısının üzerini çizerek sayfa üstündeki boşluğa Osmanlı rakamları ile 1893 yazdığı görülmektedir.⁶ Buna göre doğum tarihi 1894 değil 1893 olarak kabul edilmelidir. Çapanoğlu'nun anne ve babası birkaç nesildir Osmanlı sivil ve askerî bürokrasisine isimler vermiş olan Çorum ve Batum kökenli ailelerden geliyorlardı. Anne Zekiye Hanım Çürüksu'nun nüfuzlu Gürcü hanedanlarından birine mensup olan Çürüksulu Ali Paşa'nın (1829-1911) ikinci eşi Hamide'den olma kızı idi.⁷ Ali Paşa kendisine bağlı yerel kuvvetlerle 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşına katıldıktan sonra Kırım göçmenlerinin Anadolu'ya yerleştirilmesine öncülük etmiş ve nihayet ailesiyle birlikte Kızı Zekiye Hanım'ın Çapanoğlu'nun babası Süleyman Bey'le evleneceği İstanbul'un Aksaray semtine yerleşmişti.⁸ Anne Zekiye Hanım'ın doğum ve ölüm tarihi belli değildir.⁹ Ancak aile içinde genç yaşta ve İspanyol gribi salgınında vefat ettiği söylenmektedir. Bu rivayet doğruysa salgının Osmanlıda etkili olduğu 1918-1920 yılları arasında vefat ettiği tahmin edilebilir (Yolun ve Kopar, 2015, s. 1099-1120). Çapanoğlu anne tarafından akrabalarıyla çocukluk yıllarında başlayan ilişkilerini sonraki yıllarda da sürdürmeye gayret etmiştir. Dayıları Çürüksulu Ziya ve Fuad Beylerle¹⁰ Cafer Tayyar Paşa'nın eşi Çürüksulu Melek Hanım¹¹ bu akrabalarından kalan son isimlerdendir.

Çapanoğlu'nun baba tarafından ulaşabildiğimiz en büyük dedesi ilmiye mensubu olmasından başka bir şey bilmediğimiz Çorumlu Ebubekir Efendi'dir. Ebubekir Efendi'nin büyük oğlu ilk hariciye nazırlarından Hulusi Ahmed Paşa'dır. Paşa'nın bazı belgelerde seyyid olarak anıldığı görülür ancak bu konuda kesin bir bilgi yoktur (Akpınar, 2015, s. 173-205). Ebubekir Efendi'nin

Cem Çapanoğlu ile Etiler'deki evinde 2022 Aralık tarihli sohbet. Bu yangın muhtemelen Osman Nuri Ergin'in Çukurçeşme Balabanağa yangınları diye zikrettiği yangınların sonuncusu olarak 5 Haziran 1906'da çıkan büyük yangındır. Sabah (1906) gazetesine göre yangın Balabanağa Mahallesi Zincirlikuyu sokakta bir evde gece saat üçte başlamış, otuz iki ev küle döndükten sonra saat sekiz civarında biraz yatıştı derken tekrar başlayarak dört kola ayrılmış, bu sırada yanan evlerin sayısı 39'a ulaşmıştır. Gazete matbaaya verildiği sırada yangın devam etmektedir. Sabah (1906a) tarihli nüshasında bu bilgilere ek olarak yanan hane sahiplerinin isimlerini de yazar, buna göre yanan evlerden birisi "merhum Ali Bey verese"ne yani mirasçılara ait hanedir. Çapanoğlu'nun büyükbabası Ali Bey bu tarihten üç buçuk yıl önce ölmüş, cenazesi bu konaktan kaldırılmıştır. Mirasçılarını eşi Leman Hanım ile oğlu Süleyman Bey'dir.

- 6 1950 yılında Gazeteciler Cemiyeti menşeli olarak hazırlandığını tahmin ettiğimiz bu tek sayfaya daktilo edilmiş hayat hikâyesi taslağının kurumca son şekli verilmeden Çapanoğlu'nun kontrolüne sunulduğu anlaşılmaktadır. Bu belge halen Taha Toros arşivinde bulunmaktadır. Taha Toros Arşivi TT 552.391
- 7 Zekiye Hanımın Ziya (1884-1953), Kamil (1885-1930'lar) ve Ali Fuat (1893-1970) adlı üç erkek kardeşi vardı. Zeki ve Fuat Beyler İstiklal Harbinde yararlıklar göstermiştir. Bu ve Çürüksulu Ali Paşa ailesi hakkında diğer teferruat için bk. Oktay Özel, "Çürüksulu Ali Paşa ve Ailesi Üzerine Biyografik Notlar," *Kebikeç Dergisi*, Sayı 16, 2003, s. 94-144.
- 8 Çürüksulu Ali Paşa'nın Aksaray'da yerleştiği konak yandıktan sonra Paşa'nın yangın sonrasında ailesiyle Çamlıca'ya taşındığını da öğreniyoruz. Oktay Özel, a.g.m., s.110. Çapanoğlu'nun çocukluğunun geçtiği evler arasında zikrettiği "Çamlıca'daki köşk" dedesi Ali Paşa'nın taşındığı bu köşktür. Cem Çapanoğlu'ndan "Küçük Münir'in, anneanne Hamide Hanım tarafından deniz banyosu ile ilk kez Çamlıca'daki bu köşkte tanıştığımızı" öğrendik.
- 9 Özel, Zekiye Hanım'ın doğum tarihi olarak "1894 tarihinde meşhur muharrir Münir Süleyman Çapanoğlu dünyaya geldiğine göre", 1880-lerin hemen başı tahmininde bulunuyorsa da Çapanoğlu'nun ağabeyi Hulusi'nin kendisinden üç yaş büyük olduğu düşünüldüğünde Zekiye Hanım'ın ilk doğumunu henüz on yaşında iken yaptığı sonucuna götüren bu tahmin akla uygun görünmemektedir. Özel, a.g.m., s. 109. Aşağıda görüleceği üzere Çapanoğlu'nun babası Süleyman Tevfik Bey H. 1285 (1868-69) doğumludur, buna göre Zekiye Hanım'ın eşinden üç beş yıl kadar küçük olduğu düşünülebilir.
- 10 Çapanoğlu'nun bir dönem Ordu gazetelerinden Gürses ve Terakki'de yazılar yazmasında muhtemelen Ordu'da ikamet eden dayılarıyla ilişkisi etkili olmuştur.
- 11 Cem Çapanoğlu bir sohbetimizde babasının "Hala" diye andığı Melek Hanımı ziyaret etmeye son yıllarına dek özen gösterdiğini anlattı.

küçük oğlu Çapanoğlu'nun¹² babasının dedesi Seyda Mehmed Emin Bey'dir (ö.1882) (Mehmet Süreyya, 1996, 1498).¹³ Seyda Bey, ağabeyi vasıtasıyla hâcegândan olmuş, Divan Kalemî Evâmîr-i Mühimme Müdürlüğünden emekliye ayrılmıştır (1880) (BOA, İ.ŞD 52/2880). 1837'de vefat eden Seyda Bey'in kabri Eyüp'te ağabeyi Hulusi Ahmed Paşa Türbesindedir. Çapanoğlu bu türbeyi "aile kabristanımız" diye anar. Aşağıda değinileceği gibi Çapanoğlu'nun büyükbabası Ali Rıza Bey'in kabri de, Hulusi Paşa ve ailesinin mezarlarıyla birlikte, bu türbede bulunmaktadır. Çapanoğlu da ölünce buraya gömülmeyi vasiyet etmişse de buna imkan bulunmamıştır.

Çapanoğlu'nun büyükbabası Ali Rıza Bey H. 1257 (1841) yılında İstanbul'da doğmuştur (Çapanoğlu, 1957).¹⁴ Darü'l-ma'arif'te okuduktan sonra 1272'de (1856) on beş yaşında iken stajyer olarak Divan-ı Hümayun Kalemî'ne girmiş, 1284 senesinde yeni kurulan Şura-yı Devlete mülazemetle tâyin edilmiştir. 1291'de Şura-yı Devlet Muavinliği Vekâletine ve aynı sene Başmuavinliğe asaleten memur olmuş, 8 Recep 1305 (1888) tarihinde ise Şura-yı Devlet azalığına tayin edilmiş, 1308'de terfi ettirilmiştir (BOA, İ.DH. 1199/93876). Son görevi Şura-yı Devlet İstinaf Mahkemesi Reisliğidir (Çapanoğlu, 1961, s. 41).¹⁵ Ali Bey İstinaf Mahkemesi Reisliğini sürdürürken 20 Ocak 1903'te (7 Kânunusani 1318) Beyazıt'taki konağında vefat etmiş (BOA, DH. SAİD. 4/8)¹⁶ ertesi gün Eyüp'te amcası Hulusi Ahmed Paşa'nın türbesinde babası Mehmed Emin Seyda Bey'in yanına defnedilmiştir.

"Gözlüklü" veya "Hisarlı Ali Bey" olarak tanınan Ali Rıza Bey, Mizancı Murad, Filozof Rıza Tevfik gibi dönemin önemli entelektüelleri ile dostluklar kurmuştu ve Çapanoğlu'nun deyişine göre Rumeli Hisarı'ndaki yalısı bir dönem muhaliflerin buluşma mekânlarından biri hâline gel-

-
- 12 Çocukluk yıllarında Aksaray'daki konaklarında tanıdığı şair Cemil Süleyman ile anılarını yeri geldikçe yazmış, özellikle Ahmed Rasim'den sonra matbuat âlemine girmesinde Cemil Süleyman'ın etkili olduğundan söz etmiştir. Bk Münir Süleyman Çapanoğlu, Mayıs Ayında Kaybettiklerimiz, Masal Olan Hayatlar. (Çapanoğlu'nun yayınlanmamış kitaplarından biri. Çapanoğlu'nun bu ve yayınlanmamış diğer kitaplarına aşağıda değineceğiz.) Keza henüz öğrenciyken akrabalarından Çürüksulu Mahmut Paşa (1865-1931) Bahriye Nazırlığı sırasında (Mart-Kasım 1914) Çapanoğlu'nu kendi kalemine memur olarak almış, böylece çok kısa bir süre memuriyet de bulunmuştur. Birkaç yıl sonra 1916'da yine Çürüksulu Mahmut Paşa tarafından Almanya'dan İstanbul'a gelen bir Gürcü Prensi ile tanışılmış, Çapanoğlu İstanbul'da Gürcü davası için Türkçe gazete çıkarmak isteyen prens'e yardımcı olduğu gibi sohbetlerini Türkçeye çevirme işini de üstlenmiştir. Çapanoğlu'nun tercüme ettiği bu sohbetler dostu Sadri Ertem tarafından çıkacak gazetede yayınlanmak üzere prensin imzasını taşıyan yazılara dönüştürülse de Kafkas Sesleri adının konulması düşünülen bu gazete yayın hayatına çıkamamıştır. Bk. Münir Süleyman Çapanoğlu, "İnsan Sadri Ertem," Vakit, 13 Kasım 1944.
- 13 Sicilli Osmani'de hakkında verilen malumat şöyledir: "Seyda Mehmed Emin Bey Hulusi Ahmed Paşa'nın kardeşidir. O sayede hâcegandan oldu. Divan kaleminde evamir-i mühimme müdürü olup 1299'da vefat etmiştir. Büyük oğlu Ahmed Hamid Bey 1302-de vefat etmiştir. İkinci oğlu Şura-yı Devlet azasından Ali Beyefendi'dir."
- 14 Çapanoğlu birçok yerde büyükbabası Ali Rıza Bey'in Şura-yı Devlet Tanzimat Dairesi Reisliğini yazmıştır ki doğru değildir. Mesela "Üstat Ekrem, Şura-yı Devlette aza idi. Büyükbabam gözlüklü Ali Bey de Tanzimat Reisi idi." Alpman da bu hatalı malumatı tekrarlar. (Alpman, 1972, s. 54).
- 15 Dönemin gazetecilerinden Konsilîtiç Asaf, Ali Bey'in Şura-yı Devletteki vazifesinin yanında bir dönem de Şirket-i Hayriye'de İdare Meclisi Reisliğini deruhte ettiğini söylemektedir.
- 16 Ali Bey'in vefatı Tercüman-ı Ahval ve Sabah gazetelerinde okuyucuya duyurulmuştur. Sabah Gazetesi'ndeki haber şöyledir: "İrtihal: Cenab-ı Hak ömür ve afiyet-i cihan-kıymet-i Hazret-i Zillullahiyi müzdat buyursun. Şura-yı Devlet İstinaf Mahkemesi Reisi Rütbe-i Ula Sınıfı Ula ricalinden Ali Bey bir zamandan beri duçar olduğu hastalıktan reha-yab olamayarak dün sabah tekmil-i enfâs-ı ma'düde-i hayat eylemiştir. Mevla Rahmet eyleye. Merhum müşarünileyh kudemâ-yı ricâl-i Babialî'den olup istikametiyle şöhet-yab olmuştu. Naaş-ı mağfret-nakşı bugün saat dört raddelerinde Sultan Beyazıt'ta kain konaklarından ihtifalat-ı mahsusa ile aldırılarak civar-ı Hazreti Halid'de kain makbere-i mahsusasında defn-i hâk-i Gufran iştilal kılınacaktır. Cenabı Hak mahdumları Şuray Devlet muavinlerinden izzetlü Süleyman Beyefendi ile sair efrad-ı ailesine sabır ihسان eylesin. Müteveffa-yı müşarünileyh birinci rütbe-i Osmani Mecidi nişan-ı zişanları ile altın liyakat madalyasını haizdi." Sabah, 8 Kanunusani 1318 / 21 Ocak 1903, s. 2.

mişti.¹⁷ Çapanoğlu'nun çeşitli yazılarından Ali Bey'in kağıt oyunlarını sevdiğini (Son Telgraf, 1937), Rumeli Hisarı'ndaki yalısının sahilinde tertiplediği mehtap eğlenceleri ile de tanındığını öğreniyoruz (Son Telgraf, 1937b). Varlıklı bir bürokrat olduğu anlaşılan Ali Bey'in mirası kendisinden sonra eşi Leman Hanım ile tek varisi Süleyman Tevfik Bey'e kalmıştır.

Münir Süleyman Çapanoğlu'nun babası Süleyman Tevfik Bey H. 1285 (1868-69) yılında İstanbul'da doğmuştur. Simkeşhane İbtidai Mektebinden sonra bir süre Emirgan Rüştiye Mektebine bilahare Soğukçeşme Askerî Rüştiyesine devam etmiş, iki yıl kadar Hukuk Mektebinde okumuş, H. 1300 (1882) yılında on beş yaşında iken Şura-yı Devlet Mazbata Odasında stajyerliğe başlamış, aynı yıl Bidayet Müddeiumumiliğine memur olmuştur. 1301 senesi Muharreminden itibaren (1883) iki yüz kuruş maaşla Şura-yı Devlet Temyiz Müddeiumumiliği Kâtipliğine tayin edilmiştir. 25 Muharrem 1308 yılında rütbe-i salise tevcih edilmiştir. 15 Ağustos 1308 (27 Ağustos 1892) tarihinde Şura-yı Devlet Dahiliye Dairesi Kalemine 2 Kânunusani 1312, Maliye dairesine 6 Temmuz 1313, 18 Kânunusani 1318 (31 Ocak 1903) tarihinde 1150 kuruş maaşla Tanzimat Dairesi Kalemine tayin edilmiştir. 1908 yılı ortalarından itibaren tekaütlüğüne kadar geçen sekiz yıl Süleyman Tevfik Bey'in memuriyeti açısından tensikatlarda kadro harici kalmalar, maaş indirimleri, kurum değiştirme ve nihayet resen emekli edilmekle bitecek olan, nispeten istikrarsız bir süreç girer. Önce II. Meşrutiyet'in 10 Ağustos 1324 (23 Ağustos 1908) tarihinde icra edilen ilk tensikatta kadro harici kalır. Bir ay sonra 28 Eylül 1908 (15 Eylül 1324) tevsi'-i tensikatta 1000 kuruş maaşla Temyiz Mahkemesi İkinci Sınıf Muavinliğine ve aynı yıl içinde 1250 kuruş maaşla Heyet-i İttihâmiye Kitabetine memur olur. Ancak bir yıl geçmeden 1 Nisan 1325 (14 Nisan 1909) tarihli geçici bütçe gereği maaşı bin kuruşa indirilir, aynı yıl icra edilen tensikatta 200 kuruşluk bir indirimle maaşı 800 kuruşa düşer ve bu maaşla Bidayet Mahkemesi İkinci Zabıt Kitabetine atanır. Bu vazifesi beş yıl sürdürdükten sonra (25 Şubat 1329-10 Mart 1914) memuriyetini eşinin akrabalarından Çürüksulu Mahmut Paşa'nın nazır olarak göreve getirildiği Bahriye Nezareti Tahrirat Kalemî Birinci Sınıf Hulefalığına aldırır (BOA, DH. SAİD. 23/251).¹⁸ Münir Süleyman Çapanoğlu, dayım dediği Çürüksulu Mahmut Paşa'nın Bahriye Nazırlığı sırasında kendisini de özel kalemine memur olarak aldırıldığını ancak devamsızlığından dolayı ayrılmak zorunda kaldığı bu ilk ve son memuriyet hayatının “teşehhüt miktarı” sürdürdüğünü belirtmiştir. Her ne ise Çürüksulu Mahmut Paşa'nın Mart 1914'te başladığı Nazırlık görevi aynı yılın Ekim'inde sona ermiş, Süleyman Bey de aradan iki yıl geçmeden 7 Ramazan 1337 (9 Haziran 1916) tarihinde devamsızlık gerekçesiyle Bahriye Nezareti Dördüncü Daire Üçüncü Şubesinde kâtip olarak görevliken resen emekliye sevk edilmiş (BOA.BEO. 4418/331304, BOA.İDUİT. 184/64, BOA.ŞD. SAİD.18-10) ve bundan beş altı yıl sonra genç denebilecek yaşta hayata veda etmiştir. Kesin ölüm tarihini ve defin yerini bilemesek de 1920-1922 yılları arasında vefat ettiğini ve büyük olasılıkla Eyüp'teki aile kabristanlarında toprağa verildiği tahmininde bulunabiliyoruz. Babası Ali Bey'den kendisine kalan yüklü mirastan ötürü çevresinde “Mirasyedi Süleyman” olarak tanınan Süleyman Tevfik Bey, cömert, arkadaş canlısı, eğlenceye düşkün birisidir. Ancak Süleyman Bey, mal varlığını kumar tutkusu sebebiyle kısa denebilecek bir sürede tükettiğinden son yıllarını yoksulluk içinde geçirmiştir.¹⁹

17 Çapanoğlu, Abdurrahman Adil Eren'den naklen “İttihat ve Terakkinin İstanbul'daki faaliyetleri etrafındaki kararlar Rumeli Hisarında Şura-yı Devlet, Tanzimat dairesi Reisi Çapanoğlu gözlüklü Ali Bey'in yalısında” verildiğini söyler. (Esatlı, 1952, s. 21-25).

18 Reşat Ekrem Koçu ve Hafi Kadri Alpman gibi dostları Çapanoğlu'nun babası Süleyman Bey'in, “Şura-yı Devlet azasından” ve “Yozgatlı” olduğunu yazarlar (Koçu, 1965). Koçu'nun cümlesi şurada aynen tekrarlanır, (Alpman, 1972, s. 54).

19 Ölüm tarihi ve defin yeri şu an için meçhul olsa da Süleyman Bey'in diğer aile fertleriyle birlikte Eyüp'te Ahmed

Tahsil Hayatı ve Yetiştirilmesi

Çapanoğlu, tahsiline Bayezid Camii'nde başladı. Bu camiin imamı ve müezzininden okuma yazmayı öğrendi. Daha sonra “Gedikpaşa, Şemsü'l-Maarif ve Menbaül İrfan gibi okullara devam etti. Bu sırada evlerinde Aspasya adında bir Rum kadından Fransızca dersleri aldı. Bebekliğinden itibaren kendisiyle sürekli Gürcüce konuşan anneannesinden Gürcüce öğrendi ve çevresinden Rumcaya da aşinalık kazandı.

Liseye Üsküdar İdadisinde başladı, Hadıka-i Meşveret İdadisinden mezun oldu.²⁰ Lise eğitiminden sonra İstanbul Dârülfünûnu Edebiyat Fakültesine kayıt yaptırdı ve iki yıl kadar derslere devam etti. Bu sıralarda dayım dediği Çürüksulu Mahmut Paşa kendisini özel kalemine memur olarak aldırdı. Ancak Çapanoğlu o dönem Üsküdar'da ikamet ettikleri için sıkça işe geç kaldığından birkaç ay sonra “teşehhüt miktarı sürdüğünü söylediği” memuriyetten vazgeçti (Koçu, 1965, 3734). Esasen özgür ruhlu mizacı da memuriyete uygun değildi. Zaten kısa bir süre sonra Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla askere alındığından Edebiyat Fakültesindeki eğitimine de ara vermek zorunda kaldı.²¹ Askerliğini Trabzon'da tamamladıktan sonra okula dönmedi, gazetecilik mesleğine devam etti.²²

Aşağıda değineceğimiz gibi Çapanoğlu'nun şahsiyeti ve kişiliği babası Süleyman Bey'den derin izler taşır. Yetiştirilmesinde ve meslek seçiminde de dolaylı olarak babasının etkisi vardır. Süleyman Bey Ahmed Rasim başta olmak üzere sanatçı ve edebiyatçılardan oluşan çok geniş dost çevresi vardı ve bazılarıyla gençliğinde İstanbul'un eğlence ve hovardalık âlemlerinde dolaştığı dostlarını Çapanoğlu'nun çocukluk yıllarında sık sık evinde düzenlendiği saz meclislerinde bir araya getirmeyi adet edinmişti.²³ Evlerini bir sanat ve edebiyat mahfiline dönüştüren bu meclisler Çapanoğlu'nun yetişmesinde gittiği okullar yanında adeta ikinci bir akademi işlevi görmüştür.ERCÜMENT EKREM, CEMİL SÜLEYMAN, FUAD SAMİH, MANYASIZADE REFİK, NEYZEN TEVFİK, UDI NEVRES, KEMENÇECİ VASIL, MEDDAH BORAZAN TEVFİK VE KEL HASAN VE UDI NEVRES GİBİ DÖNEMİN SONRADAN BAZILARILYLA ARKADAŞLIK EDECEĞİ SANAT-KALEM ERBABINDAN BİRÇOĞUNU İLK KEZ BU MECLİSLERİN MÜDAVİMLERİ OLARAK TANIMIŞTIR. BU TOPLANTILARIN CANLI KÜLTÜREL ORTAMININ ÇAPANOĞLU ÜZERİNDEKİ YETİŞTİRİCİ ETKİSİNİ GÖSTERMESİ BAKIMINDAN FİLOZOF RIZA TEVFİK'LE İLK KEZ KARŞILAŞMA ANISINI BURAYA ALMakta fayda var:

“Rıza Tevfik'i ilk defa Kartal'daki köşkümüzde gördüm. Kırk küsur yıl evvel. O gün, Manyasizade Refik Bey de misafir gelmişti. Rıza Tevfik de vardı. Ahmet Rasim de bizde idi. Babamın birçok dostları da vardı. Arkadaşça bir ortaoyunu tertipleddiler. Pişekâra Refik Bey, Kavukluya Kadıköylü monolog Refik Bey çıkmıştı. Borazan Tevfik, meşhur nüktedanlarımızdan Muhsin,

Hulusi Paşa türbesinde bulunduğunu tahmin ediyoruz. Çapanoğlu'nun İctihat dergisinde 1922 yılında yayınlanan bir yazısından bu tarihten önce öldüğü söylenebilir. Babası Ali Rıza Bey, büyükbabası Seyda Bey ve oğlu Hulusi'nin yanında olması Çapanoğlu'nun babası, annesi ve ağabeyinin mezarlarını tespit amacıyla bahse konu kabristanda bir araştırma yaptysak da bazı mezarların yıllar içinde kaybolmuş olması nedeniyle bir sonuca ulaşamadık. (Çapanoğlu 1922, s. 3107-3110).

- 20 Bazı kaynaklarda Çapanoğlu'nun öğrenimini bir Fransız lisesinde tamamladığı belirtilir (Alpman, 1972, s.55; Necatigil, tarihsiz, s. 131).
- 21 Çapanoğlu'nun Gazeteciler Cemiyetine vermek üzere kaleme aldığı ve halen kurumdaki dosyasında bulunan hal tercemesi.
- 22 Cem bey babasının askerlik vazifesini Trabzon'da tamamladığını kendisine aktardığı bir hatırası vesilesiyle haberdar olduğunu anlattı. Bununla birlikte babasının hangi tarihte terhis olduğuna dair bir bilgisi yoktur.
- 23 Sermet Muhtar, Masal Olanlar: Eski Eğlenceler. Konaklardaki Saz Alemleri, Orta Oyunları, Karagöz Oynamak...” isimli bir yazısında Süleyman Bey'in tertipleddiği alemlerden şöyle söz eder: “Bunların arasında evvelleri Çamlıca'da, sonraları Kartal'da oturan Tanzimat, Şurayıdevlet dairesi reisi Merhum Ali Beyzade Süleyman Bey'in Tertip ettiği alemler emsaline cidden faikti.” (Sermet Muhtar, 1932, s. 7).

Enderunlu Ayı Raşit, Sadaret Mektubî kalemi hulefasından Asım, Ressam Muazzez ve şimdi isimlerini hatırlayamadığım babamın dostlarından birkaç kişi de taklit ve zenne rollerine çıkmıştı. Rıza Tevfik, muhacir taklidi yaptı. Yaşımın küçüklüğünden orta oyununun inceliğini, esprilerini anlamadığım hâlde Rıza Tevfik'in taklidi beni kırıp geçirmişti. Gülmekten katılmıştım..." (Esatlı, s. 21).

Muharrirlik Hevesi ve Meslek Hayatı

Çapanoğlu'nun yazar ve gazeteci olmaya heves etmesinde evlerinin daimi misafiri Ahmed Rasim'e duyduğu hayranlık etkili olmuştur.²⁴ O bu ilk hevesle ilgili anısını şöyle anlatır: "Çocukken şimdi bir avuç toprakla bir yığın hatıradan ibaret olan rahmetli babam 'Büyürsen ne olacaksın?' dediği zaman babamın çocukluk ve gençlik arkadaşı olan Ahmet Rasim'i göstererek: 'Rasim amcam gibi olacağım!' diye cevap verirdim" (Haber 1941). Bu ilk hevesten sonra gazeteciliği meslek olarak seçme kararı belirginleşmeye başlayınca da Ahmed Rasim'in muharrir olma yolunda çok okuyup kendisini yetiştirmesi yönündeki tavsiyelerine harfiyen uydu ve hayat boyu riayet edeceği prensipler olarak benimsedi (Koçu, s. 3735). Bu sayede lise yıllarına başlarken yazı donanımına sahip bir muharrir adayı olmuştu. Gazetecilik mesleğinde ustada ve rehberi Ahmed Rasim'dir. Okul yıllarında kaleme aldığı ilk yazısı da Ahmed Rasim'in aracılığıyla yayımlandı.²⁵

Çapanoğlu'nun ilk gazetecilikte mesleğinde ilk ve ilginç tecrübelerinden biri olarak 1911 yılında ancak birkaç sayı yayımlanan Cart Beyim adlı gazete anılmalıdır. Çapanoğlu'nun çocukluk arkadaşı Ahmed Reşad'ın çıkarttığı bu Gazetenin tüm yazılarını Ahmed Reşad ile birlikte Çapanoğlu yazar. Ancak imtiyaz alınmadan yayın yaptığı anlaşıl原因 gazete birkaç sayı çıktıktan sonra kapatılmış, gazetenin iki yazarı birkaç gün Bekirağa bölümünde sorgulandıktan sonra çocukluk heveslerine verilerek serbest kalır (Koçu, s. 3734). Muhtemelen aynı yıl²⁶Ahmed Rasim'in delaletiyle Mihran Efendi'nin *Sabah* gazetesinde stajyer olarak başlar.²⁷

Bundan sonra *Teşrih*'te Kalender müstearıyla tenkit yazıları yazar (Mıhçı, 2020, s.178). *Alem-dar*, *İkdam* ve *Peyam* gazetelerinde gece sekreteri, musahhah ve muharrirlik yapar. 1915 yılında *Sabah* gazetesinde Tarih Karıştırın müstearıyla yazıları yayınlanır. Mütareke yıllarında Maarif Nazırı Şükrü Bey'in çıkardığı Zaman [4 Nisan 1918-10 Eylül 1919], Dr. Lütfi Demirhan'ın

24 Çapanoğlu çocukluğunda Ahmed Rasim'le olan yakın ilişkisini bir başka yerde şöyle anlatır: "ben, onun elinde büyüdüm. Raki meclislerinde, saz âlemlerinde buldum. Boğaziçi'nde, Beyazıt'ta, Büyükkada'da, Çamlıca'da, Çubuklu'da oturduğumuz yıllarda bize gelir, babamla akşamcılık yapar, saz sofralarında bulunurdu. Hele Büyükkada'da ve Kartalda otururken haftalarca, aylarca bizde kalırdı. Başlarımızda birer hasır şapka -o zamanlar buna güneşlik derlerdi- balık avına çıkardık. Ellerimizde tahta saplı birer çakı, kırlarda lâbada hindiba ve ebegümece toplardık (Yeni İstanbul, 1955, s.4.)

25 Gazeteciler Cemiyetine verdiği belgede ilk yazısı ve gazeteciliğe başlangıç tarihi hakkında "İlk yazım 327 Rumi yılında "Yeni Hisler" dergisinde Süha Bülent takma adı ile çıktı. Bu tarihten bir buçuk iki yıl kadar sonra ve daha mektepte iken Ahmed Rasim'in delaletiyle Mihran Efendi'nin *Sabah* gazetesine stajyer olarak devama başladım" der. Ancak Yeni Hisler dergisi 1327'de değil bundan üç yıl sonra 13 Mart 1330'da (26 Mart 1914) yayınlanmaya başlamıştır. (se-kizinci sayısının kapağında "Revolver" adlı bir yazımın altında Süha Bülent imzası görülse de iç sayfalarda yer almaktadır). Keza İstanbul Ansiklopedisi'nde ilk yazısının yayın tarihi hakkında "Henüz on üç yaşında iken 'Mehmet Münir' imzası ile ilk yazım Yusuf Sıddık Bey'in Şebab adındaki gazetesinde çıkmıştır," dese de Yusuf Sıddık Beyin Musavver Şebab mecmuası (5 Kanunusani 1325 ile 6 Mayıs 1326 tarihleri arasında (18 Mayıs 1910 / 19 Mayıs 1326) yayımlanmıştır. Ancak dergide Mehmed Münir imzasına rastlanmadığı gibi Çapanoğlu'nun bilindik müstearlarından herhangi biri de yer almamaktadır. (Akin, 2019).

26 Bu tarihe Çapanoğlu'nun 15 Ağustos 1942 tarihinde Haber gazetesinde yayınlanan bir yazısında "31 yılı bulan gazetecilik hayatım..." ifadesinden ulaştık. (Laedri, 1942).

27 Çapanoğlu, Ahmed Rasim'i ziyaret için çalıştığı *Sabah* gazetesine gidip gelmeye başlar, bir kısa bir süre sonra bu ziyaretler, Ahmed Rasim'in Mihran Efendiye ricasıyla stajyerliğe başlamış olur. Mihran Efendi maaş vermez ama bayramlarda idare müdürü Aleksanyan Efendi vasıtasıyla harçlık olarak içinde beşlik bir banknot olan bir zarf gönderir (Alpman, 1972, s. 54).

(Ekim-Kasım1919) Mizan ve Abdullah Zühtü'nün yayınladığı Yeni Gazete [30 Kasım 1918-25 Ağustos1919] ve İleri [1920] gazetelerinde muhabir, İdrak gazetesinde [28 Nisan -21 Temmuz 1919] yazı işleri müdür muavini ve yazar.

Dersaadet ve Payitaht gazetelerinde sekreter, muhabir ve makale yazarı. Tercüman-ı Hakikat [1921] gazetesinde Anadolu'nun resmî tebliğlerini takip eder. Aynı yıl Bursa Valisi Ziver Bey ve yazar Ali Nejat'la 25 Temmuz 1337 (1921) tarihinde Tatlı Sert isimli bir mizah gazetesi yayımlar ancak gazete sadece tek sayı çıkar. Keza Alemdar, Peyam-ı Sabah ve Şehir gazetelerinde muharrir ve muhabirlik yapar.

Cumhuriyet'in ilanından sonra Son Dakika, Türk Sesi, Memleket Ethem İzzet Benice'nin çıkardığı Zaman ve Açık Söz (1936) İstiklal, En Son Havadis (1937) Son Telgraf (1937) Yeni Sabah (1938), En Son Dakika (1940), Haber (1941), Vakit (1942) Son Saat (1949), Son Havadis Hür Adam, Türk Sesi (1954) Memleket, Yeni İstanbul, Çiftçi, Akın, Politika Hakimiyet, Tekamül, Gürses, İnkılap Gazetesi, Milliyet, Yarın, İstiklal Havadis, Hizmet, Ekspres²⁸ ve daha başka bir çok gazetede fıkra ve sohbet muharriri, tefrika yazarlığı yapar, bazılarında mesul müdürlük dâhil idari görevler aldı.

Ayrıca *Jale, Kehkeşan, Donanma, Rübab, Hande, Güleryüz, Kadınlar Dünyası, Hanımlar Alemi, Şebab, Hizmet-i Umumiye, Şehir, İnci, İçtihat, İslam Mecmuası, Karagöz, İstanbul Ansiklopedisi, Radyo Dünyası, Siyaset, 7 Gün, Yeni Gün, Resimli Perşembe, Kadınlar Haftası, Yeni İnci, Resimli İnci, Parmak İzi, Hafta, Pazar Haftası, Yurt Sesleri, Edebiyat Alemi, Ufuk, Büyük Doğu, Türkiye Haftası, Alem-i Musiki, Keloğlan, Tarih Hazinesi, Resimli Tarih* gibi birçok gazete ve mecmuada yazılar yazdı. *Yarın* ve *İçtihat* gibi (149-151 arası üç sayı) gazete ve dergilerin mesul müdürlüğünü yaptı.

Müstear İsimleri

Çapanoğlu basın ve edebiyat tarihinde çok fazla müstear isim kullanan kalemlerden biridir. Yazı hayatı boyunca kullandığı müstear isimler (ve tespit edebildiğimiz kadarıyla kullanıldıkları yayınlar) şu şekildedir:²⁹Ak Saçlı, Alp, Ali Fuat, Aşk Doktoru, Babacan, Burhan Cevat (Açık Söz, Son Telgraf), Cancığer, Candan Er, Cem Oyoğlu, Çağanoz, Çapan, Çapanzade (Alemdar) Deli Fişek, Derlemeci, Dillidüdük, Emin, Falaka, Fıkracı (Yeni Sabah), Gündüz, Gündüzalp, Halk Feylesofu (Son Telgraf) Şaziye Süleyman, Heyamola, Hikâyeci (Yeni Sabah), Hulûsi Kodaman (Yedigün Mecmuası ve Zar ve Kağıt Oyunları ve Hileleri, adlı kitapta), Hüseyin Rüştü Tırpan (Her İş, Haber, Akşam Postası), İbrahim Halil, İstakoz, İzmirit, Kalender (Teşrih ve Güler Yüz gazetelerinde), Karabiber, Karadayı, Karides, Münir Süreyya (Kehkeşan'da), Köpük, Laedri (Haber Gazetesinde), Mastar, Mehmet Münir (Büyük Duygu Mecmuası), Mehmet Süreyya, Musluk, Münir Selman, Münire Süleyman (Şehir Mecmuası) M.S. [Mim Sin] (Alemdar), M.S.Ç., (Haber Gazetesinde), Mimsin Cim, Müsüça, Nâkil (Zaman ve Güleryüz Gazetelerinde), Necip Revnak, Neşide Çapanoğlu (Yarın Gazetesi ve İnsan Kasapları kitabında) Neyyir Selman, Nimet Çapanoğlu (son havadis, Parmak İzi), Pervin Safa, Sabit Çelebi (Her İş Mecmuası, Son Dakika gazetesi),

28 Çapanoğlu'nun Ekspres gazetesinde yazdığını Serdar Soydan'dan öğrendim, kendisine teşekkür ediyorum.

29 Bu liste ekseriyeti itibarıyla Çapanoğlu'nun kendi müstear isimlerinden söz ettiği yazılarına dayanmaktadır. Bu yayınlar için bk. Münir Süleyman Çapanoğlu Müstear İsimler Vakit gazetesi, 19 Eylül 1944, Matbûat Târîhi: Nâm-ı Müstearlar; 16 Ekim 1944, Nâm-ı Müstearlar-2; 23 Ekim 1944, Nâm-ı Müstearlar-3; 29 Ekim 1944 Matbûat Târîhi: Nâm-ı Müstearlar-4; Münir Süleyman Çapanoğlu "Basında ve Edebiyatımızda Müstear Adlar" (bu kitap yayımlanmamıştır) ve İstanbul Ansiklopedisi "Münir Süleyman Çapanoğlu" maddesi için verdiği yazıdır. Ayrıca 1961 tarihinde TGC'ye üyelik dosyasına konmak üzere verdiği bir belgede (bundan sonra TGCD) de müstear isimlerinden bazılarını kaydetmiştir. Bu belgelerde olmayan bir kısım müstear isim tarafımızdan eklenmiştir.

Sohbet Sever, (Yeni Sabah), Süha Bülemd, (Yeni Hisler), Şaziye, Şaziye Süleyman, Tarım Dede, (Çiftçi), Tarih Karıştıran (Sabah Gazetesi), Tırpan, Tiryaki, (Sabah Gazetesi, Haber, GülerYüz) Torpil (Güler Yüz gazetesinde), Yeni Tıflı

Siyasî Görüşleri

Çapanoğlu meslek hayatının başlarında İttihat ve Terakki karşıtıdır. Mütareke Döneminde Ali Kemal, Refi Cevat ve eski maarif nazırı Şükrü Bey gibi (İzmir Suikastında asılmıştır) İttihatçı ve Milli Mücadele karşıtı gazetecilerin neşrettiği yayın organlarında çalışmıştır. Tek parti döneminde muhalif yayın organlarında yazmayı tercih etmiştir. Hatta mesul müdürlüğünü üstlendiği Arif Oruç'un Yarın gazetesinde çıkan CHP aleyhindeki bir haber dolayısıyla Oruç'la birlikte mahkemelik olmuş ve para cezasına çarptırılmıştır.³⁰

Bununla birlikte her iki dönemde de aktif siyasetle meşgul olmadığı gibi yazılarında da siyasal görüşlerini ön plana pek çıkarmamıştır. Çok partili hayata geçildiğinde bu tavrından biraz uzaklaştığı görülür. Bu dönemde Demokrat Parti'yi desteklemiş Parti politikaları doğrultusunda yayın yapan Hür Türkiye adlı bir de mecmua çıkarmıştır. Çapanoğlu'nun 1960 darbesine kadar DP ve Adnan Menderes'e verdiği destek sadece Hür Türkiye ile sınırlı değildir. Bu dönemde Adnan Menderes'in seçim gezilerine katılarak ve TRT radyosunda sohbet programları yaparak da DP'ye desteğini göstermiştir. Askeri darbeden sonra 1961 yılında yapılan ilk seçimde Mehmet Ali Aybar'ın lideri olduğu TİP'e oy vermiştir. Bu siyasal duruş, sosyalist fikirlere aşına olmasının yanında CHP'ye muhalefetinin sembolik düzeyde sürdürülmesiyle izah edilebilir.³¹

Çapanoğlu'nun İttihat Terakki'den başlayarak çok partili döneme kadar muhalif bir tutum sergilemesinin nedenleri o kadar açık değildir. Babası Süleyman Bey'in II. Meşrutiyet'ten sonra İttihat Terakki tarafından icra edilen tensikatlarda önce kadro harici kalarak bir bakıma mağdur olmasının bunda etkili olup olmadığı cevaplanması gereken ilk sorudur.

Her şeye rağmen Çapanoğlu'nun siyasete yakın bir entelektüel olmadığını tekrarlamak gerekir. Kuşkusuz şahsi hürriyetine düşkünlüğünün ve rindane hayat felsefesinin bu mesafeli tutumda bir dereceye kadar tesiri olduğu söylenebilir. Buna siyasi faaliyetlerinden doğasından kaynaklanabilecek muhtemel zararları da eklemek gerekir. Nitekim siyasetten uzak durması gerektiği yönünde oğluna hitaben yayınladığı bir açık mektupta siyasetin kırııcı doğasının altını çizmiştir.³² Sadece bu yazıdan bile onun siyasi faaliyetlere karşı mesafeli tutum içinde olduğu anlaşılabilir.

Şahsiyeti ve Özel Hayatı

Çapanoğlu hayatı boyunca mesleğine çok önem vermiştir. Henüz küçük bir çocukken Ustası Ahmed Rasim'in gazeteci olmak istiyorsa çok okuyup kendisini geliştirmesi gerektiği yönündeki öğütlerini ömür boyu kılavuz edinmiş, ilerleyen yıllarda zengin bir arşive sahip olmuştur. Onunla ilk kez karşılaşan genç meslektaşlarının edindikleri ilk izlenim bilgi ve tecrübesini samimiyetle

30 Vakit gazetesinde (1947, s. 2) konu ile ilgili haber şöyle verilmektedir: Yarın Hakkında Bir Mahkûmiyet Kararı Daha: "Yarın gazetesi sahibi arif oruç ile gazetenin eski yazı işleri müdürü Münir Süleyman Çapanoğlu aleyhlerine açılan bir dava dün üçüncü asliye ceza mahkemesinde neticelenmiştir. "Demokrat partisi Hasan Halife Ocağında arama yapıldı" başlıklı bir yazı için emniyet müdürünün gönderdiği tavzih yazısını vaktinde neşretmemek suçundan açılmış bulunan davanın dünkü duruşmasında Arif Oruç ve Münir Süleyman Çapanoğlu 200 lira ağır para cezasına mahkûm edilmişler ve cezaları tecil edilmiştir."

31 Çapanoğlu, Cem Çapanoğlu'na Mehmet Ali Aybar'ın Türkiye'de sosyalizmi en doğru şekilde bilen isimlerden biri olduğu için TİP'e oy verdiğini söylemiştir.

32 "Politika Cilveleri: Oğluma Mektup" başlığını taşıyan bu gazete yazısının kupürü Cem Çapanoğlu'nun şahsi arşivindedir. Şu an için hangi gazetede yayımlandığını tespit edemese de yazının 1950'li yıllara ait olduğu anlaşılmaktadır.

paylaşmaya hazır ciddi bir kalem adamı karşısında olduklarıdır. Daha yakın ilişkilerde mizahla süslediği sohbetleri zengin entelektüel birikimini yansıtan dost canlısı kişiliği ortaya çıkar. Arkadaşlık ilişkilerinde vefalı ve yardımseverdir. Dostu Reşat Ekrem Koçu onun bu meziyetlerini “sadık, vefakâr, hakiki bir dost” sözleriyle anar. Gerçekten Çapanoğlu zorda kalan arkadaşlarının yardımlarına koşmayı, sorunlarıyla yakından ilgilenmeyi görev bilir, hatta ölümlerinden sonra bile çeşitli vesilelerle kaleme aldığı yazılarla gündeme getirerek dostlarının unutulmalarını engellemeye çalışır. Onun dostlarına karşı bu vefakar tutumu iyimserlik ve yaşama coşkusunun belirlediği hayat felsefenin bir parçasıdır. Hakikaten Çapanoğlu kelimenin tam anlamıyla bir iyimserdir. Hayatın sefalı anlarında mutlu olmayı bildiği kadar cefalı zamanlarında hakıyla sabretmiştir. Ömrünün sonlarında hastalıklarla mücadele ederken “bir gözüm hiç görmüyor, öbürü hayal meyal seçiyor, hamdolsun kalp gözüm açık, bir de göz pınarlarım kurumadı ağlamasını bilen mesut insanlardanam” demesi iyimserliğinin güzel bir ifadesidir (Milliyet, 1954).

Çapanoğlu’nun mizacının bir diğer yönü değindiğimiz gibi hürriyet veya daha doğru ifadeyle serazat yaşama tutkusudur. Uzun gazetecilik hayatında hiçbir gazetede sözleşmeli olarak çalışmamış olması bunun bir göstergesidir. O hiçbir yere bağlanmadan hayatı dolu dolu yaşamayı, yaşarken öğrenmeyi sever. İstanbul tutkusu da biraz bununla bağlantılıdır. Gerçekten Çapanoğlu kelimenin tam anlamıyla bir İstanbul aşığıdır ve gündüzü kadar gecesini de sokak sokak tanıdığı ve dört mevsim değişen güzelliklerinin hangi semtte nasıl yaşanacağını çok iyi bildiği bu kadim kenti sokak aralarına varıncaya dek köşe bucak arşınlamaktan hiç vazgeçmemiştir. Bu bakımdan İstanbul ve İstanbullu üstadı Ahmed Rasim gibi yazmayı tutku hâline getirdiği aşinalarıdır. Onun yazılarında arzuhalcilerden şöhretli oburlara, dama oyuncularından arife gününden bayrama hazırlık için yemiş iskelesine tedarik görmeye giden akşamcı aile babalarına, sokak çocuklarından dilencilere, kumarbazlar ve kaldırım kabadayılarından anlı sanlı paşalara ve üst düzey bürokratlara varıncaya kadar her tür ve sınıftan İstanbullu onlarca anı, gözlem ve röportajın içinden tekrar tekrar hayata dönerler. Aslında belirttiğimiz gibi Çapanoğlu’nun şahsiyeti babası Süleyman Bey’den derin izler taşır. Bu anlamda onun babasını tarif ederken kullandığı “hoşsohbet, meclisârâ, nüktedan, zevk ehli, güzelliğe ve güzel sanatlara aşık” vasıfları kendisi için de kullanmak mümkündür. Tabii pek genç yaşında başladığı akşamcılık adetini ve sonraki yıllarda aleyhinde birçok yazılar yazdığı kumar merakını da babasının etkisine bağlamak gerekir. Bunun gibi özel hayatında çok iyi bir eş ve çocuklarına karşı müşfik ve ilgili bir baba olması, bunun yanında bütün ilişkilerinde olduğu gibi belirli mesafeli koruması da elbette yetiştii eski konak terbiyesinin bir gereğidir. Çapanoğlu üç evlilik yapmıştır. İlk evliliği Makbule Hanım’la olmuştur. Bu evliliğini 8 Ocak 1929 tarihli *Milliyet* gazetesine verilen bir taziye mesajı vasıtasıyla öğreniyoruz.³³ (Bu evliliğinden oğlu Cem Çapanoğlu’nun dahi haberi yoktu ve biz de araştırmalarımızda başkaca bir malumat elde edemedik.) Cem Bey bize ayrıca babasının annesinden önce Rum hanımla evlendiğini ve fakat 1940’lı yılların başında boşanmayla neticelenen bu evlilik hakkında da annesinden dinlediği bir anı kırıntısı dışında hiçbir şey bilmediğini, Rum hanımefendinin ismini ise artık hatırlayamadığını aktardı.

Çapanoğlu üçüncü kez 24 Şubat 1943 tarihinde Kıbrıs fatihi Cafer Paşa’nın ahfadından olan Neşide Gözgör Hanım’la (doğumu: 1910, Kanlıca,) evlendi. Neşide Hanım 22 Ekim 1988’de vefat etmiş, Feriköy Mezarlığında eşinin kabrinin yanında toprağa verilmiştir.³⁴

33 *Milliyet* (1929) gazetesindeki haber şöyledir: İrtihal- Çapanoğlu Münir Süleyman Bey’in refikası Makbule Hanım irtihal-i dar-ı beka etmiştir. Merhumenin elemde ailesine Allah ecir ve sabir ihsan buyursun.

34 Neşide Hanımın 25.10.1988 tarihli *Milliyet* gazetesindeki ölüm ilanı “Kıbrıs fatihi Cafer Paşa ahfadından merhum

Bu evlilikten 23 Mayıs 1943'te kızı Sevide Oya³⁵ ve 3 Şubat 1946'da Süleyman Cem³⁶ adlarında iki çocuğu olmuştur. Oya Hanım, Nişantaşı Kız Lisesini bitirdikten sonra tıbbi laborantlık mesleğinden emekli olarak 2022 yılında vefat etmiştir, kabri Burhaniye Pelitköy mezarlığındadır.³⁷ Cem Çapanoğlu, Galatasaray Lisesi ve İÜ İktisat Fakültesinden mezun olduktan sonra 1 Mart 1974 yılında, Türkiye Gazeteciler Cemiyetinde işe başlamış ve 6 Kasım 2023 tarihinde kurumun idare müdürlüğünden emekliye ayrılmıştır.

Son yılları ve vefatı

Çapanoğlu 1950 Şubat ayında İstanbul Gazeteciler Cemiyetine asli üye olarak kabul edildi. 1950'lerin sonlarında öteden beri mustarip olduğu şeker hastalığı aktif gazetecilik yapmasına imkan vermeyecek kadar ağırlaşmış, hastalığa bağlı olarak sağ gözü tamamen, sol gözü kısmen görmez hale gelmişti. Bu sebeple 1960 yılının ilk yarısında Havadis gazetesinden aynı yılın son aylarında da Şehir gazetesinden ayrıldı. 1963 yılına kadar İstanbul Gazeteciler Cemiyeti kütüphanesinin kuruluşuyla ilgilendi (TGCD). Bu arada zaman zaman çocukları ve yakınlarına dikte ettirmek suretiyle yazılar hazırlamayı sürdürdü. 1964 yılı ortalarında sol gözü de tamamen görme kabiliyetini yitirdi ve son yıllarını karanlıklar içinde geçirdi. Bu durumda dahi fırsat buldukları gazete ve dergilere yazılar gönderdi. Bu yıllar boyunca hayatını eşi Neşide Hanım'ın gözetiminde evinde geçirdi, dışarı pek az ve ancak bir yardımcı eşliğinde çıkabildi.

Münir Süleyman Çapanoğlu 1 Temmuz 1973 Pazar günü saat 14'te İstanbul'da (Eşref Efendi Sokak nr: 79-81 Pangaltı-Şişli adresinde bulunan) evinde vefat etti. Ölümünden kısa bir süre önce Hafı Kadri Alpman'a Eyüp'teki aile kabristanına gömülmek istediğini vasiyet olarak bildirmiş ve yardımını istemişti fakat isteği yerine getirilemedi. 2 Temmuz 1973'te Şişli Camii'nden kılınan cenaze namazından sonra Feriköy Mezarlığı'na 52 ada 428 numaralı kabre defnedildi.

Selami ve merhume Belkis Gözgör'ün kızları, Mahmud Şevket Gözgör'ün ablası, merhum gazeteci ve yazar Münir Süleyman Çapanoğlu'nun eşi, Handan Çapanoğlu'nun kayınvalidesi, Ahu Çapanoğlu'nun babaannesi Oya ve Cem Çapanoğlu'nun biricik anneleri Neşide Çapanoğlu 22.10.1988'de vefat etmiş ve 23.10.1988 günü ikinci namazını müteakip Şişli Camiinden alınarak Feriköy Mezarlığında toprağa verilmiştir. Allah rahmet eylesin”

Cem Çapanoğlu annesi ve büyük dedesi Cafer Paşa ile ilgili bir çocukluk anısı olarak şu anekdotu anlattı. “Cafer Paşa Kıbrıs fethetiktikten sonra bir evlat Vakfı kurmuş, biz de Cafer Paşa ahfadından olduğumuz için, Rahmetli Anneannem Belkis Gözgör Ablam Oya ile beni altı yedi yaşlarındayken 1952-1953 yıllarında olacak, Kandilliye oradaki Cafer Paşa Vakfının sorumlusundan Vakıf tarafından evlat silsilesine dağıtılan Galle fazlası payını almaya götürdü. Gider o Vakıf gelirinden pay alırdık. Sonra Kıbrıs Olayları çıkınca bu uygulama askıya alındı.”

- 35 Çapanoğlu'nun yakın dostu İhsan Hammami küçük Oya'nın doğumunu kendisine ithaf ettiği bir rubai ile kutlamıştır. İhsan Hammami'nin Arap harfleriyle kaleme aldığı bu rubaiyi Çapanoğlu evinde sergilemek üzere çerçeveletmiştir. Ayrıca 1948'de İsmail Hammami'nin ölümünün ardından kaleme aldığı bir yazının sonuna eklemiştir. Bk. Taha Toros Arşivi, Dosya No: 98/A-Tevfik Fikret. Halen Cem Çapanoğlu'nun arşivinde bulunan bu rubaiyi buraya alıyoruz:

Ömrünün bahçesinde hep böyle çiçekler açsın,
Ne güzel yavru, “Münir” bülbülünün bak gülüne.
Söylesin amcası “İhsan” da güzel bir tarih;
Oldu ziyet “Oya” kız şimdi hayatın tülüne. (1943)

- 36 Vatan gazetesi 5 Şubat 1946'da Küçük Cem'in doğumunu duyurmuş, anne ve babasını tebrik etmiştir: “Münir Süleyman'ın çocuğu oldu: Vakit ve Haber yazı ailesinden muharrir Münir Süleyman Çapanoğlu'nun dün bir erkek çocuğu dünyaya gelmiştir. Yavruya uzun ömür, ana ve babasına sıhhat ve saadetler dileriz.” Çapanoğlu 8 Şubat 1946 tarihli Vakit gazetesinde oğlunun doğumunu tebrik eden dostlarına cevaben bir teşekkür ilanı yayınlamıştır. “Oğlum Cem'in doğumu münasebetiyle dostlarımdan ve sevdiklerimden tebrik telgraf ve telefonları aldım. Bilhassa eski ve sanatkar dostum Elif Naci'nin mektubu ruhunun güzelliğini ve dost severliğini göstermesi bakımından beni bir kat daha sevindirdi. Sevincimizi paylaştan bu hatırşinas dostlara eşimle beraber candan teşekkürler ederiz.”

- 37 Oya Çapanoğlu hakkındaki bilgileri kardeşi Cem Bey'den öğrendik.

Sonuç

Münir Süleyman Çapanoğlu Çapanoğulları Ailesinden mi?

Münir Süleyman Çapanoğlu kendisinin Çapanoğulları ailesinden geldiği ve bu aileye mensup olan ilk Türk gazetecilerinden Agah Efendi'nin ahfadından olduğu inancına sahiptir. Başta Reşat Ekrem Koçu ve Hafi Kadri Alpman gibi dostlarının yazdıkları olmak üzere hakkındaki biyografiler de büyük ölçüde bu malumatı yinelerler (Alpman, 1972, s. 54; Koçu, 1965, s. 3734; Necatigil, s. 34).³⁸ Oysa yukarıya kaydettiğimiz soy bilgilerinden Çapanoğlu'nun baba tarafından Çorumlu bir aileden geldiği, Agah Efendi ile herhangi bir akrabalık bağına sahip olmadığı açıkça anlaşılmaktadır. Keza bu kayıtlar onun Çapanoğulları ailesine mensubiyetini teyit etmeye de imkân vermemektedir. Aslında Çapanoğlu'nun en uzak dedesi Çorumlu Ebubekir Efendi'nin bu aileye mensup olduğu ortaya konmadan torun Çapanoğlu'nun bu aileden geldiğini söyleyebilmek mümkün değildir.

Bu ilginç durumu çözmek üzere başvurduğumuz Cem Çapanoğlu da ailelerinin Çapanoğullarına mensup oldukları konusunda babasının anlattıkları dışında bir bilgiye sahip olmadıklarını, bu konuda ellerinde herhangi bir belge de bulunmadığını söyledi. Keza başvurduğumuz bir diğer isim, sayın Abdülkadir Çapanoğlu Bey oldu. Çapanoğulları ailesinin günümüzdeki temsilcisi olan, Çapanoğulları ile ilgili önemli bir eseri bulunan Abdülkadir Çapanoğlu da kesin bir dille Münir Süleyman Çapanoğlu'nun aileleri ile herhangi bir akrabalık bağının bulunmadığını ve kendilerinin hazırladıkları soyağacında Münir Süleyman Çapanoğlu'nun babasından büyük dedesi Ebubekir Efendi'ye kadar olan üst soyundan kimsenin yer almadığını ifade ederek, aslında bu tür bir akrabalık bağına işaret edebilecek herhangi bir bilgiye sahip olmadıklarını belirtti.³⁹

Sonuç olarak şu an için Münir Süleyman Çapanoğlu'nun Yozgatlı Çapanoğulları ailesinden geldiğini söylemek mümkün değildir. Elbette Ebubekir Efendi veya onun üstsoyunun Çapanoğulları ailesinden olma ihtimalini göz ardı etmiyoruz. Ancak Ahmed Hulusi Paşa'nın da Çapanoğulları ailesinden olmasını gerektirecek bu ihtimalin zayıf olduğunu düşünüyoruz. Bu durumda Çapanoğlu'nun niçin bu aileden geldiği inancına sahip olduğu ayrıca cevaplanması gereken bir soru olarak ortaya çıkmaktadır. Bu konuda fikir yürütecek malumattan şimdilik mahrumuz. şu kadar var ki samimiyetle Çapanoğulları ailesine mensup olduğuna inansa da Çapanoğlu'nun baba tarafından soyu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığına dair bazı işaretlerin bulunduğunu belirtmemiz gerekir. Bunun bir örneği yukarıda atıfta bulunduğumuz Hafi Kadri Alpman'ın *Portreler* kitabında Münir Süleyman Çapanoğlu'nun dedesi Ali Bey'in Ahmed Hulusi Paşa ile amca çocukları olduğu yönündeki yanlış bilgidir; çünkü Alpman bu bilgiyi bizzat Çapanoğlu'ndan almıştır. Oysaki yukarıda açıkça görüldüğu gibi Ahmed Hulusi Paşa Ali Bey'in amcasının çocuğu değil amcasıdır.⁴⁰

38 Alpman, "Basın tarihimizin ve Güvercin'in Büyük kaybı: Münir Süleyman Çapanoğlu", Taha Toros Arşivi TT518/305; İstanbul: <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/capanoglu-munir>, Erişim Tarihi: 26.01.2025.

39 Abdülkadir Çapanoğlu, Çapanoğulları hakkında hacimli bir kitap ile çok sayıda yazıya imza atmıştır, ayrıca Çapanoğullarının kapsamlı bir şeceresini barındıran aile üyelerine özel bir internet sitesini de yönetmektedir. Çapanoğulları hakkındaki engin bilgisi yanında ailesine ait internet sitesinden de yararlanmamı sağladığı için kendilerine teşekkür ediyorum. Keza görüştüğümüz bir diğer isim, Çapanoğlu ailesi hakkında çalışmalar yapan Dr. Búřra Nur Topal Akdoğmuş da Münir Süleyman Çapanoğlu'nun söz konusu aileyle herhangi bir bağlantısına rastlamadığını, Çapanoğlu'nun bu aileye mensup olmadığını belirtti. Kendisine teşekkür ederim.

40 Cem Çapanoğlu, bir sohbetimizde, Hafi Kadri Alpman'ın *Portreler*'de kendisi ile ilgili bölümü yazmak için babasını ziyaret ettiğini ve ailesi hakkında sorduğu sorulara aldığı cevapları not defterine kaydettiğini, kendisinin de bu ziyarette bulunduğunu anlattı. Çapanoğlu, Tevfik Fikret ile ilgili bir anma yazısında Fikret'in de evlilik yoluyla Çapanoğulları ile akrabalık bağı kurduğu şeklinde başka bir inancını yazar. Kendi biyografisi açısından değerli bulduğumuz

Eserleri

Yayınlanmış Kitapları

Roman: Siyahlar İçinde (İstanbul 1916), İkinci Koca (İstanbul 1918), Kara Koncolos (İstanbul 1919), Zeybek Kara Haydarlar, Rıza Koskun Matbaası, İstanbul, 1943), İnsan Kasapları İstanbul 1943, (Neşide Çapanoğlu adıyla),

Hikaye: Dügün Gecesi (İstanbul 1916), Gunahtan Sonra (İstanbul 1918, Uzun Hikâye), Ayın Hikayeleri (İstanbul 1918),

Şiir: Gölge ve Leke mensur şiirler (İstanbul 1918),

Deneme: Bizde Kadınlık (İstanbul 1916),

Araştırma: Kağıt ve Zar Oyunları (İstanbul, 1935), Atatürk'ün Ölmez Sözleri, İstanbul, 1938), İnönü'nün Ölmez Vecizeleri, İstanbul, 1939, Hitler: Ne idi? Ne yaptı? Ne oldu? (İstanbul, 1945), En Güzel Bektaşî Nükteleri (İstanbul, 1949), Öpüşmek Hangi Ayda Tatlıdır (İstanbul, 1954), Basın Tarihimizde "İlave" /İstanbul, 1960), Basın Tarihine Dair Bilgiler ve Hatıralar, Hür Türkiye Dergisi Yayınları / İstanbul, 1961, Türkiye'de Sosyalizm Hareketleri ve Sosyalist Hilmi Pınar Yayınevi / İstanbul 1967, Basın Tarihimizde Parazitler (İstanbul 1967), Basın Tarihimizde Mizah Dergileri (İstanbul 1970), Esrarengiz İstanbul, (İstanbul, 2024) (Bıyıklı ve Yaltırık, 2024).⁴¹

Biyografi: Neyzen Tevfik: Hayatı, Eserleri, Nükteleri ve Bilinmeyen Tarafları (İstanbul 1942), İstanbul Şairi Yahya Kemal: Hayatı, Hatıraları, Nükte ve Fıkraları-Onun İçin Neler Söylediler, Neler Yazdılar? (İstanbul, 1958), 180 Yıllık Gazetecimiz: Asaf Konselitçi, (İstanbul, 1961), İdeal Gazeteci Efendi Babamız Ahmet Mithat (İstanbul 1964)

Yayınlanmamış Kitaplar

Çapanoğlu vefat ettiğinde birkaç kitap dosyası üzerinde çalışıyordu. Cem Çapanoğlu tarafından yayınlanmak üzere bize verilen bu dosyalar şu isimleri taşımaktadır.

Edebiyatımızda ve Gazeteciliğimizde Nam-ı Müstearlar

Masal Olan Hayatlar (Ölen Fikir ve Sanat adamları, Başyazarlar)

Meddahlar ve Hokkabazlar

Şair Eşref

Extended Abstract

Münir Süleyman Çapanoğlu stands as a distinguished yet underappreciated figure in the annals of Turkish journalism and literature. Born into a family rooted in the Ottoman bureaucracy, he was profoundly influenced by the intellectual environment of his upbringing. Çapanoğlu's father, Süleyman Tevfik Bey, a bureaucrat with extensive connections in Istanbul's cultural and artistic circles, fostered his early exposure to literature and journalism. These familial influences, coupled with a close relationship with renowned journalist Ahmed Rasim, laid the foundation for a career that would span over six decades.

bu cümle şu şekildedir: "Tevfik Fikret Çapanoğullarından kız aldığı, damadımız olduğu ve Eyüp Sultandaki aile mezarlığımızda gömülü olduğu halde ben de bu yıl dönümünün farkında olamadım. Bu unutmaya günahımı affettirmek için ertesi günü Aşiyana koştum. Hatıraları ile baş başa kaldım. Eyüp Sultan yolunu tuttum. Hem onun ve hem de ceddimin ve zavallı kardeşimin mezarlarını ziyaret ettim." (Çapanoğlu, 1952).

41 1 Temmuz-2 Kasım 1937 tarihleri arasında Son Telgraf gazetesinde tefrika edilen bu eser tarafımızdan yayınlanarak Vakıfbank Kültür Yayınları tarafından neşrine başlanan Çapanoğlu kitaplığına dâhil edilmiştir.

From a young age, apanoğlu displayed a passion for writing, which was nurtured by his father's artistic gatherings. He often credited his mentor Ahmed Rasim for instilling in him the discipline and curiosity necessary for a successful career in journalism. By his teenage years, he was already contributing articles to prominent publications. His early exposure to Istanbul's vibrant cultural life became a recurring theme in his work, which frequently highlighted the city's unique characters, social customs, and folklore.

apanoğlu's professional journey began in earnest during the late Ottoman period. His career evolved through the transition to the Turkish Republic, a time of great social, political, and cultural upheaval. He worked in various capacities, including reporter, editor, and columnist, in numerous newspapers and magazines. These included influential publications such as *Sabah*, *Pe-yam-ı Sabah*, *Yeni Sabah*, and *Hür Türkiye*. His writings were characterized by an extraordinary versatility, covering topics ranging from history and politics to humor, folklore, and biography.

One of Çapanoğlu's most significant contributions lies in his work on the history of Turkish journalism. His detailed accounts of the pioneers and unsung contributors of the press offer invaluable insights into the development of media in Turkey. Unlike many of his contemporaries, Çapanoğlu extended his focus beyond prominent figures to include typographers, proofreaders, and even newspaper vendors, recognizing their crucial roles in shaping the industry. This inclusivity reflected his deep respect for the broader ecosystem of journalism.

In addition to his journalistic endeavors, Çapanoğlu was a prolific author, producing novels, short stories, poetry, and essays. His literary works often explored themes of human nature, societal norms, and the complexities of modern life. Notable among his publications are *Siyahlar İçinde* (1916), *İkinci Koca* (1918), and *Kara Koncolos* (1919), which reveal his narrative skill and keen observational eye. He also authored historical analyses and biographies, including works on Neyzen Tevfik and Yahya Kemal, cementing his reputation as a versatile and insightful writer.

A defining feature of Çapanoğlu's career was his use of numerous pseudonyms. This practice allowed him to experiment with different styles and personas, enriching his body of work with a remarkable diversity of voices. These pseudonyms often reflected his wit and creativity, enabling him to connect with a wide range of audiences while maintaining a degree of anonymity.

apanoğlu's relationship with Istanbul was a central aspect of his identity. He was deeply enamored with the city's charm and complexity, frequently walking its streets to observe its people and capture its essence in his writings. His articles and essays serve as a rich tapestry of Istanbul's cultural and social life, documenting everything from traditional music and street performers to the city's unique festivals and rituals. This deep connection to Istanbul earned him a reputation as one of its most dedicated chroniclers.

Despite his extensive contributions, Çapanoğlu refrained from documenting his own life in detail. His aversion to self-promotion was consistent with his modest and independent nature. However, this decision has left gaps in the historical record, with much of what is known about him pieced together from archival research and the recollections of his contemporaries.

In his later years, Çapanoğlu faced significant health challenges, including severe vision loss due to diabetes. Yet, even as his physical condition deteriorated, he remained committed to his craft. With the assistance of family members, he continued to dictate articles and biographies, demonstrating an unwavering dedication to preserving the cultural and historical memory of his time. Mnir Süleyman apanoğlu passed away in 1973, leaving behind a rich legacy that continues to resonate. His meticulous documentation of Istanbul's cultural heritage and his contributions to Turkish journalism provide a valuable resource for researchers and enthusiasts alike. apa-

noğlu's work not only illuminates the social and cultural dynamics of his era but also serves as a testament to the enduring power of literature and journalism in shaping collective memory.

In conclusion, Münir Süleyman Çapanoğlu was more than a journalist or a writer; he was a chronicler of his time, capturing the essence of a transforming society with unparalleled depth and sensitivity. His commitment to preserving the voices and stories of the past ensures that his legacy remains a cornerstone of Turkish cultural and journalistic history.

Kaynakça

Arşiv belgeleri

Taha Toros Arşivi, Dosya No: 98/A

Taha Toros Arşivi TT 552/391

Taha Toros Arşivi TT 518/305

BOA. İ. DH. 1199/93876

BOA.BEO. 4418/331304,

BOA.İDUİT. 184/64

BOA.ŞD. SAİD.18/10

BOA, DH. SAİD. 23/251

BOA.İ.ŞD.52/2880

BOA, DH. SAİD. 4/8.

TGC'de bulunan Münir Süleyman Çapanoğlu Dosyası

Sürelî Yayınlar

Sabah Gazetesi (21 Ocak 1903)

Sabah gazetesi (6 Haziran 1906a)

Sabah gazetesi (7 Haziran 1906b)

Akşam gazetesi, (16 Haziran 1932)

Son Telgraf (4 Mart 1937)

Son Telgraf (26 Mayıs 1937b)

Haber Gazetesi (4 Mayıs 1941)

Haber Gazetesi (15 Ağustos 1942)

Vakit (13 Kasım 1944)

Vakit (5 Şubat 1946)

Vakit (8 Şubat 1946b)

Vakit (6 Eylül 1947)

Milliyet (08 Ocak 1929)

Milliyet (18 Ağustos 1954)

Haftalık Gazete, (31 Mayıs 1952)

Yeni İstanbul, (5 Ekim 1955)

Kitaplar

Yücebaş, H. (1960). *Yedi Şairden Hatıralar*, İstanbul: Ahmet Halit Yaşaroğlu.

Çapanoğlu, M. S. (1961). *Seksen Yıllık Gazetecimiz Asaf Konsilitçi*, İstanbul: Sinan Matbaası.

- Çapanoğlu, M. S. (2024). *Esrarengiz İstanbul*, (Hazırlayanlar: Şaban Bıyıklı-Mehmet Berk Yaltırık), İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları.
- Çapanoğlu, M. S. *Basında ve Edebiyatımızda Müstear Adlar*.
- Koçu, R. E. (1965). İstanbul Ansiklopedisi, İstanbul: Burhaneddin Erenler Matbaası.
- Mihçı, Selahattin, Refi Cevat Ulunay ve Alemdar Gazetesi, Basılmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bilim Dalı, 2020.
- Necatigil, B. (Tarihsiz). *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, 24. bs. İstanbul: Varlık yayınları.
- Alpman, H. K. (1972). *Portreler*, İstanbul: Şile Matbaa ve Kutu Fabrikası.
- Mehmet Süreyya (1996). *Sicilli Osmani*, c. 5, (Hazırlayan: Seyit Ali Kahraman), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Esatlı, M. R. (1952). *Ölümünden Sonra Rıza Tevfik*, İstanbul: Sinan Matbaası.
- Akın, H. (2019). *Musavver Şebab Mecmuası (Fihrist-Tahlil)*. Samsun: E-Yazı Yayınevi.

Makaleler

- Özel O. (2003). Çürüksulu Ali Paşa ve Ailesi Üzerine Biyografik Notlar, *Kebikeç Dergisi*, 16, 94-144.
- Çapanoğlu, M. S. (1957). Hür Türkiye Dergisi, “Ercüment Ağabey”.
- Alpman, H. K. Basın tarihimizin ve Güvercin’in Büyük kaybı: Münir Süleyman Çapanoğlu, *Taha Toros Arşivi* TT518/305.
- Akpınar, M. (2015). Osmanlı Hariciye Nazırları (1836-1922), *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 35, 173-205.
- Çapanoğlu, M. S. (1922) Fuş-i Atik ve Ahmed Rasim Bey, *İçtihat Mecmuası*, 18/149, 3107-3110.
- Yolun, M. Ve Kopar, M. (2015). The Impact of the Spanish Influenza on the Ottoman Empire, *Empire, Belleten*, 79/286, 1099-1120.